

Magyar Vadgazdálkodási Szakértők Országos Egyesülete

Dr. Király István
Igazságügyi szakértő
Varga Zoltán
Igazságügyi szakértő
Dr. Marosán Miklós
Igazságügyi szakértő

Mintaterületek kijelölésének javasolt módjai kapás sortávú növényekre

Miért is kell mintatér?

Mert a mezőgazdasági vadkárt (is) becsüljük, nem pedig mérjük.

1 ha kukorica kb. 55 – 75 000 növény

100 ha kukorica kb. 5,5 – 7,5 millió növény

Nem is beszélve például a búzáról

Akkor ezt tisztáztuk

Vagy mégsem? Miért nem...?

Hát ezért...

Csakis „face to face”

A becslésről

Populáció és minta: esetünkben a tábla növényállománya és a mintaterekben található növények.

Egy megfigyelési egység (mintatér) vagy mintavételi egység a vizsgálat alanya vagy tárgya, amelyen a méréseket, vizsgálatokat végezzük.

A minta a ténylegesen megvizsgált, illetve vizsgálatra kiválasztott megfigyelési egységek halmaza (több mintatér), míg a populáció, vagy alapsokaság az összes lehetséges, szóba jöhető mintavételi egységet tartalmazó halmaz, amelyeknek a minta a részhalmaza.

Valójában mindig a populáció az a kör, amelyre a vizsgálat irányul.

Azaz a tábla növényállománya a populáció és a mintaterek növényállománya a részhalmaza.

A vizsgálatban (vadkárbecslés) a minta képviseli a populációt, fontos tehát, hogy jól tükrözze annak tulajdonságait.

Esetünkben a kár százalékos mértékét, és a várható termésátlagot.

Mintavételi módszerek

- Egyszerű **véletlen** mintavétel: minden egyed egyforma eséllyel kerül bele
- Szabályos, **szisztematikus** mintavétel: csak az első egyedet (mintateret) választjuk véletlenszerűen, a többi meghatározott mintavételi intervallumok kihagyásával

Vizsgált elemek

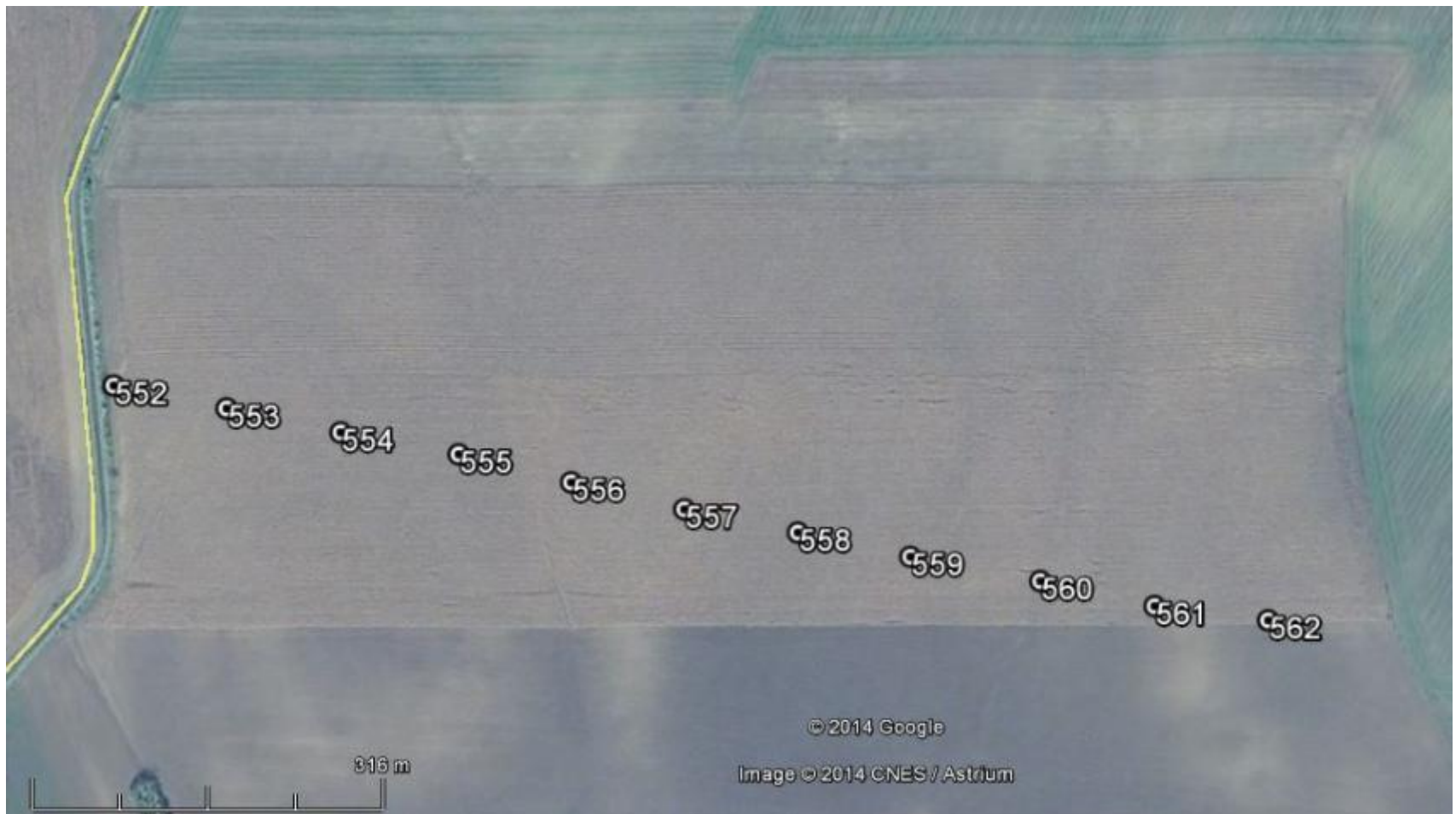
- A vadkárbecslés szempontjából **megfelelő becslést eredményező mintaterék száma: ésszerű és kivitelezhető**
- A **legpontosabb becslést adó mintatér elrendezés, útvonal a felméréendő táblán**

MINTATÉR ELRENDEZÉSEK

„V” alakú mintatér kijelölés

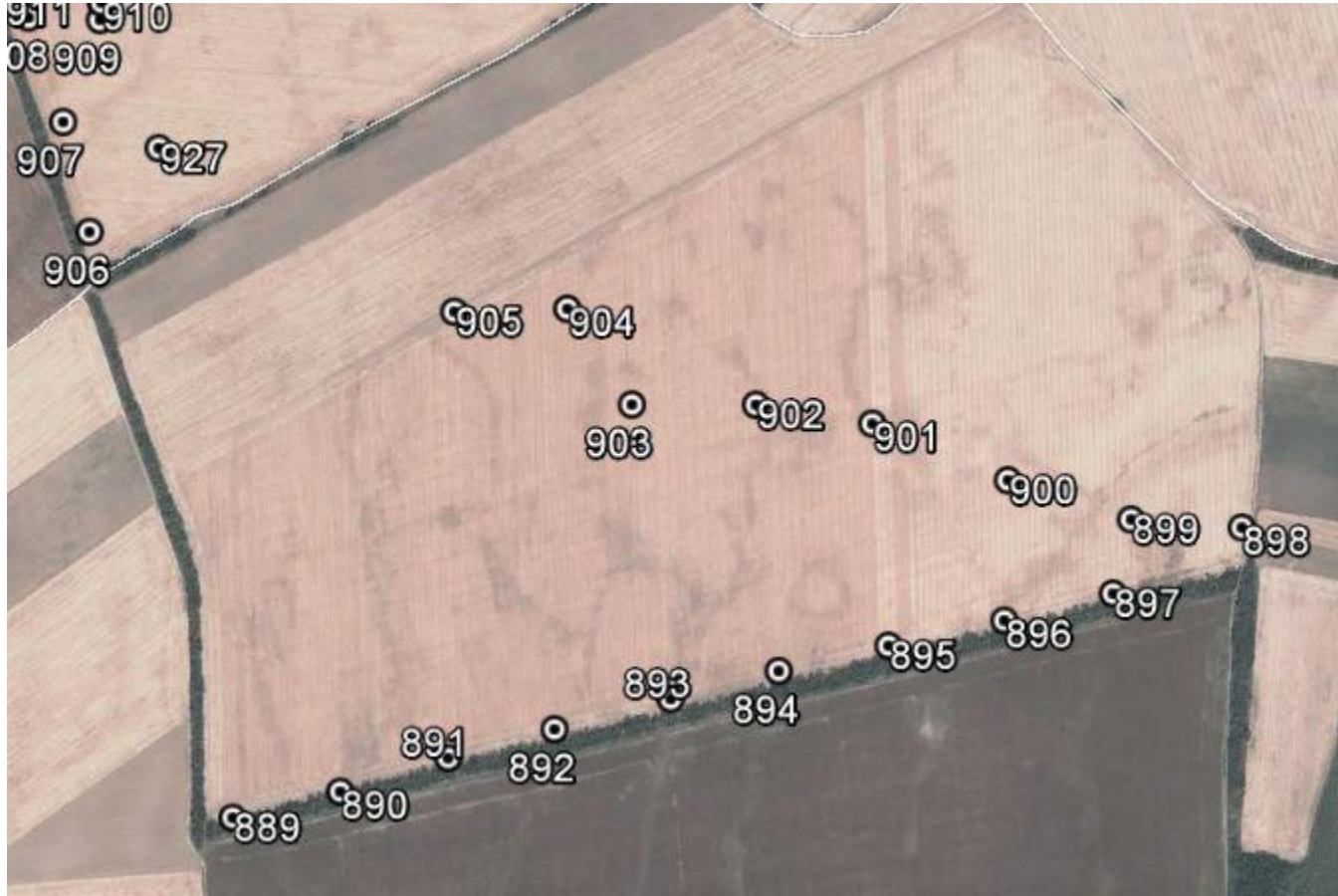

Átló alakú mintatér kijelölés

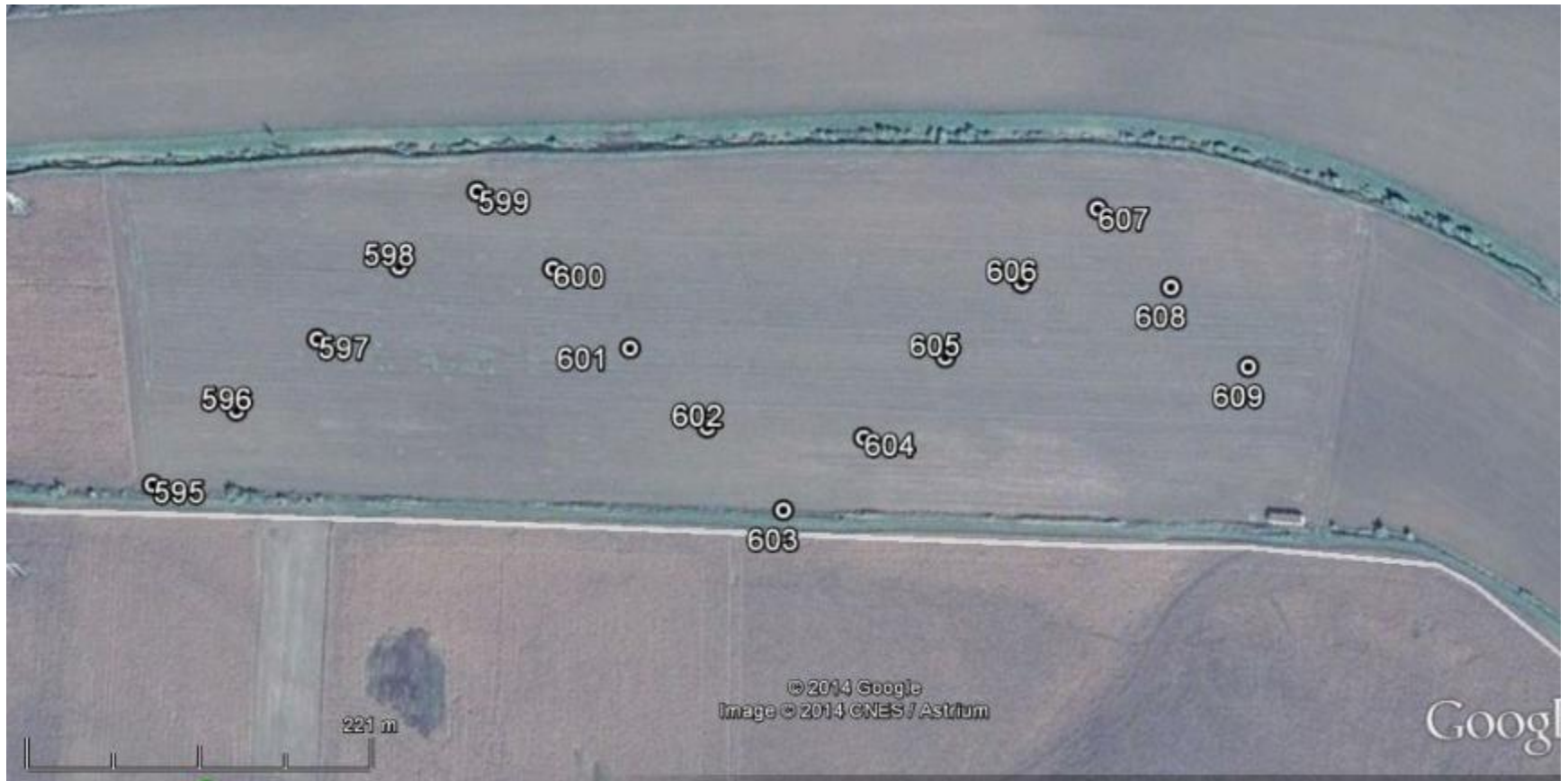

Szegélyt érintő, „V” alakú mintatér kijelölés

„W” alakú mintatér kijelölés

A módszer

- Dr. Simon Balázs „**A termésbecslés módszerei**”. Hektáronként kettő mintatér, **ezt vettük alapul**
- A tábla nagysága: 25 ha = 50 mintatér. Rácshálószerűen elhelyezve. Ezeket az adatokat vettük viszonyítási alapnak, etalonnak.
- A mintaterek 1/1000-ed hektáros, folyóméteres mintaterek voltak.
- A mintatérben számoltuk az összes termő növényt és a károsított növényeket (kárarány)
- A mintaterek klaszteranalízissel három csoportra osztása (van-e szegélykár)

Az „etalon” adatai

- Összesen megszámlolt növény: 2 988 db
- Összes károsított növény: 275 db
- Kárszázalék: 9,2%
- Becsült tőszám: 59 760 db/ha
- A különböző klaszterek (csoportok) átlagos kárszázaléka:
  - 1. csoport: 4,77%
  - 2. csoport: 19,55%
  - 3. csoport: 67,58%

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
- 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
- 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32
- 33 34 35 36 37 38 39 40 41
- 42 43 44 45 46 47 48 49 50

188 m

© 2014 Google
Image © 2014 CNES / Astrium
Image © 2014 DigitalGlobe

A MINTATEREK SZÁMÁNAK MEGHATÁROZÁSA

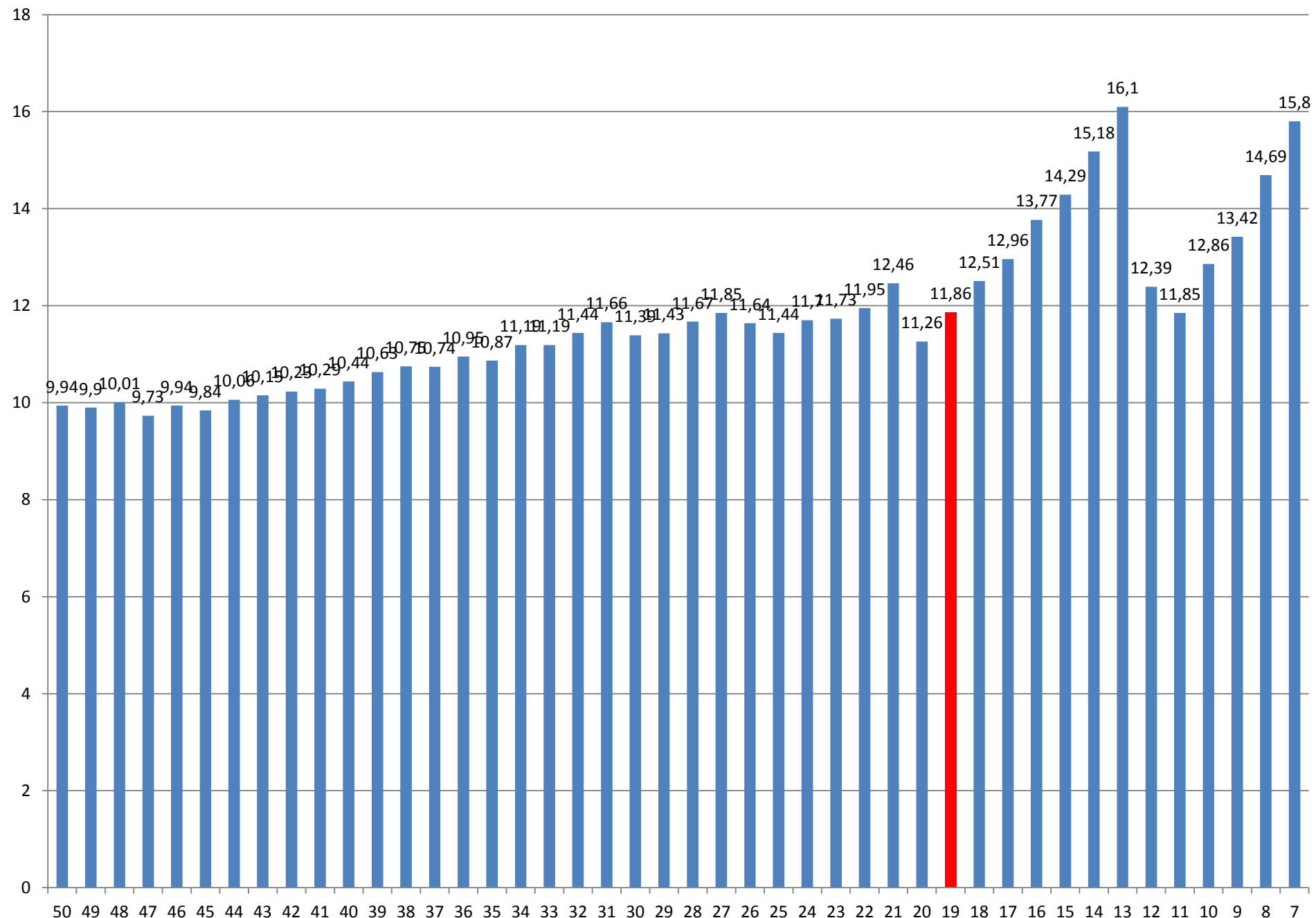
Szemponatok

- A lehető legkevesebb, de még pontos becslést eredményező mintamennyiség
- A viszonyítási alapot tekintettük etalonnak
- Az etalonhoz képest $\pm 20\%$ -os eltérést fogadtunk el. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy pl. 10% kár esetén 8 – 12% értéktartomány a tűréshatár.
- Sok?!?!
- Sajnos a gyakorlatban 100 – 200%-al is találkozni. Ehhez képest nem sok.
- Ez a mi esetünkben (9,94%) 7,952 – 11,928%

Módszer

- A mintatereket egyenként oly módon vontuk el, hogy közben az egész táblát fedő rácsháló mindvégig megmaradt.
- A mintaterek számát az 50-ről egyesével 7 mintatérig csökkentettük.

kárszázalék

Javasolt mintatér szám a táblaméret függvényében

- 1 ha alatt 10 db
- 1-3 ha 12 db
- 3-10 ha 15 db
- 10-30 20 db
- 30-100 25 db
- 100-300 30 db
- 300 felett 35 db

Javasolt mintatér számok, ha a táblát megosztva kell felmérni

- rétegzett mintavétel esetén (táblarészlet külön értékelésekor)
- 1 ha alatt   5 db
- 1-3 ha   7 db
- 3-10 ha   10 db
- 10-30   15 db
- 30-100   20 db
- 100-300   25 db
- 300 felett   30 db

A MINTATEREK ELHELYEZÉSE

Elvárás

- Olyan mintatér elhelyezés keresése, amely heterogén károsítás esetén is kellő megbízhatóságot jelent.
- A módszer egységesítésére alkalmas, mert mindenki használni tudja.

A feladat kettős

- El kell dönteni, hogy a mezőgazdasági vadkárbecslés során a véletlen, vagy a szisztematikus mintatér kijelölést alkalmazzuk
- Meg kell keresni azt a mintatér formációt (útvonalat), amely a gyakorlati tapasztalatokkal összevetve is a lehető legmegbízhatóbb.

A módszer

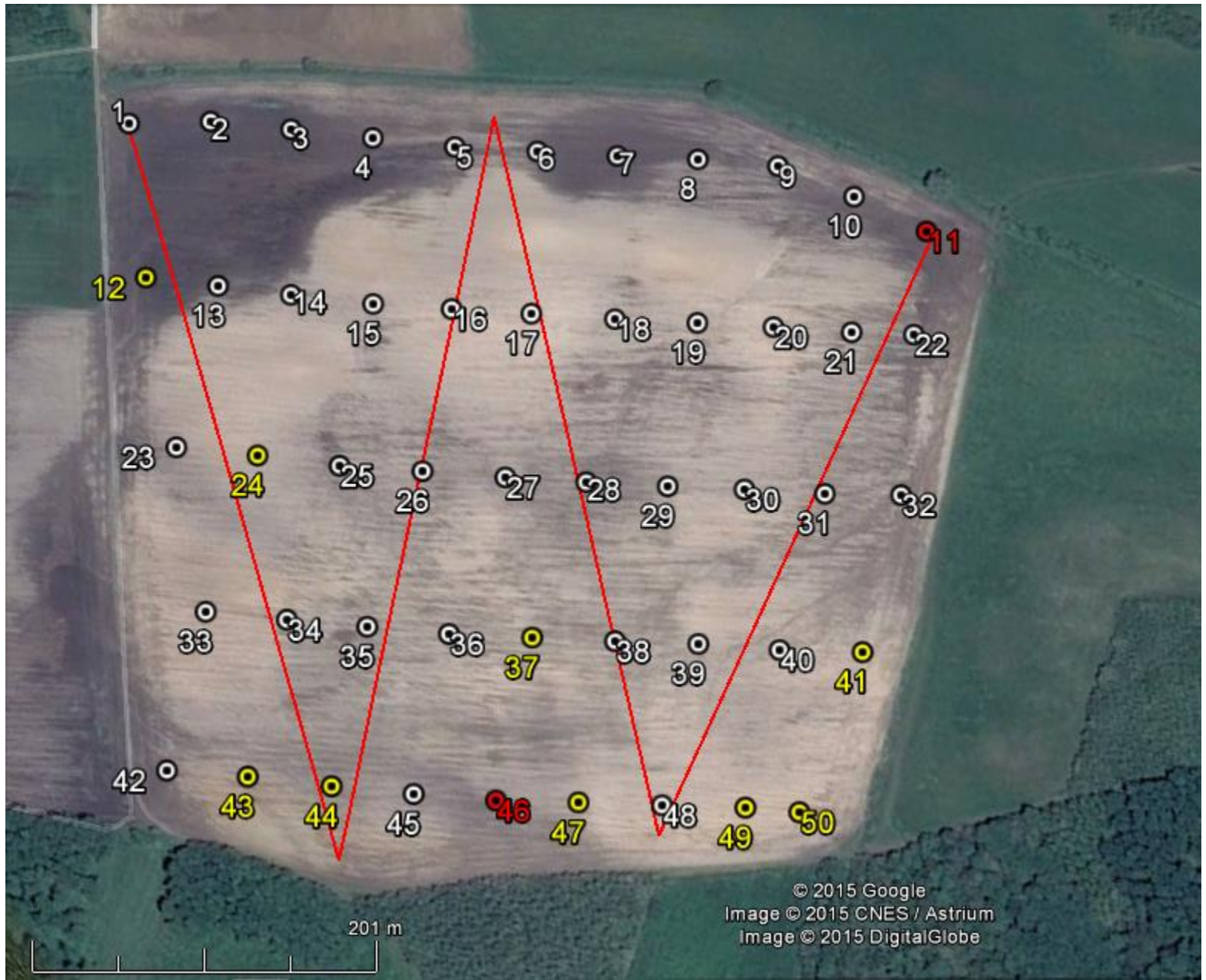
- A szakkönyvekben leírt, és a gyakorlat során alkalmazott mintatér útvonalak által érintett pontok adatait gyűjtöttük le
- Véletlen szám generátorral 10x10 és 10x20 mintateret jelöltettünk ki úgy, hogy minden leválogatást követően a kiválasztott mintapontok visszakerültek az etalon halmazába
- Összesen 44 féle mintatér útvonal esetében vizsgáltuk, hogy melyek azok, amelyek a $\pm 20\%$ -os tartományon belül találhatóak

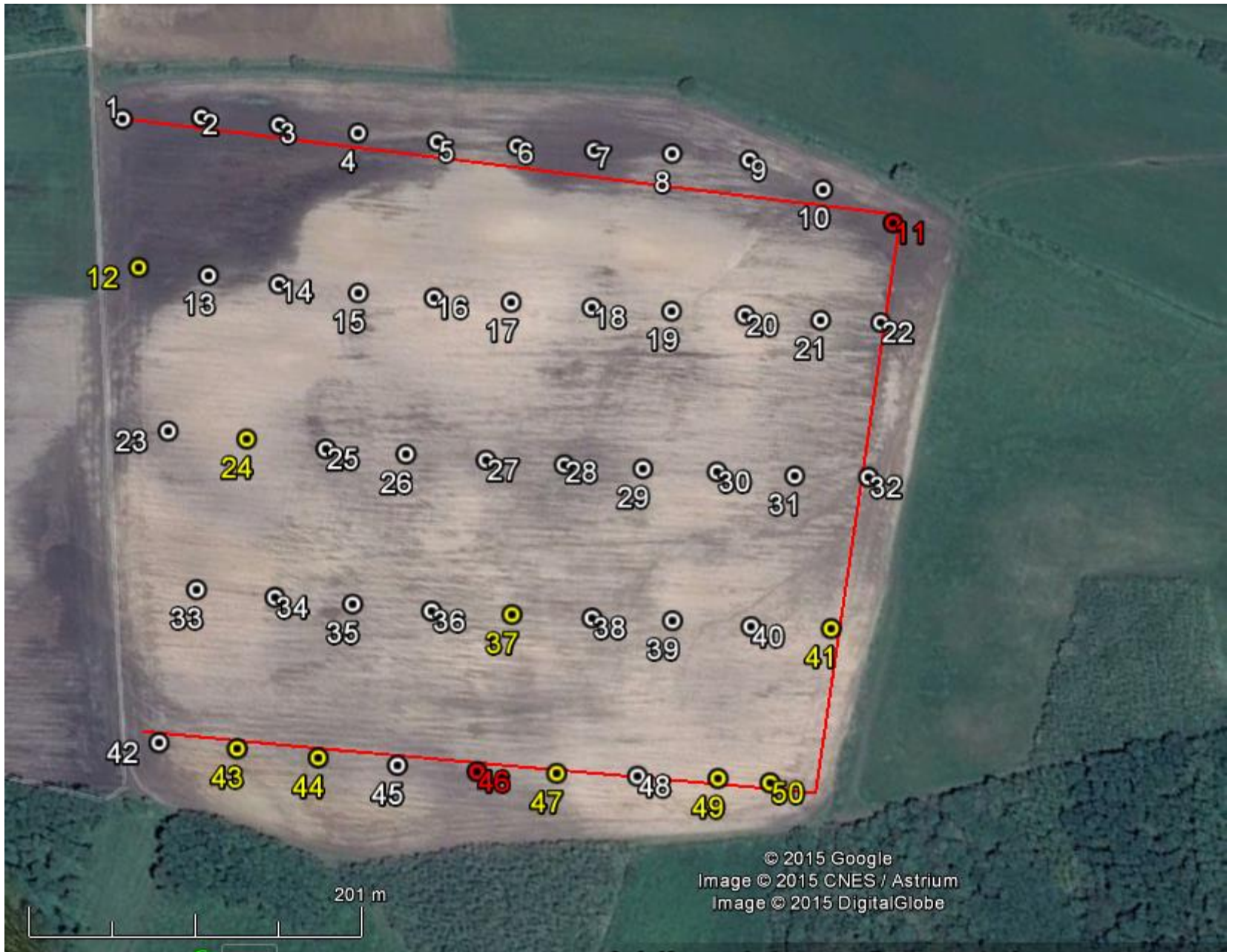

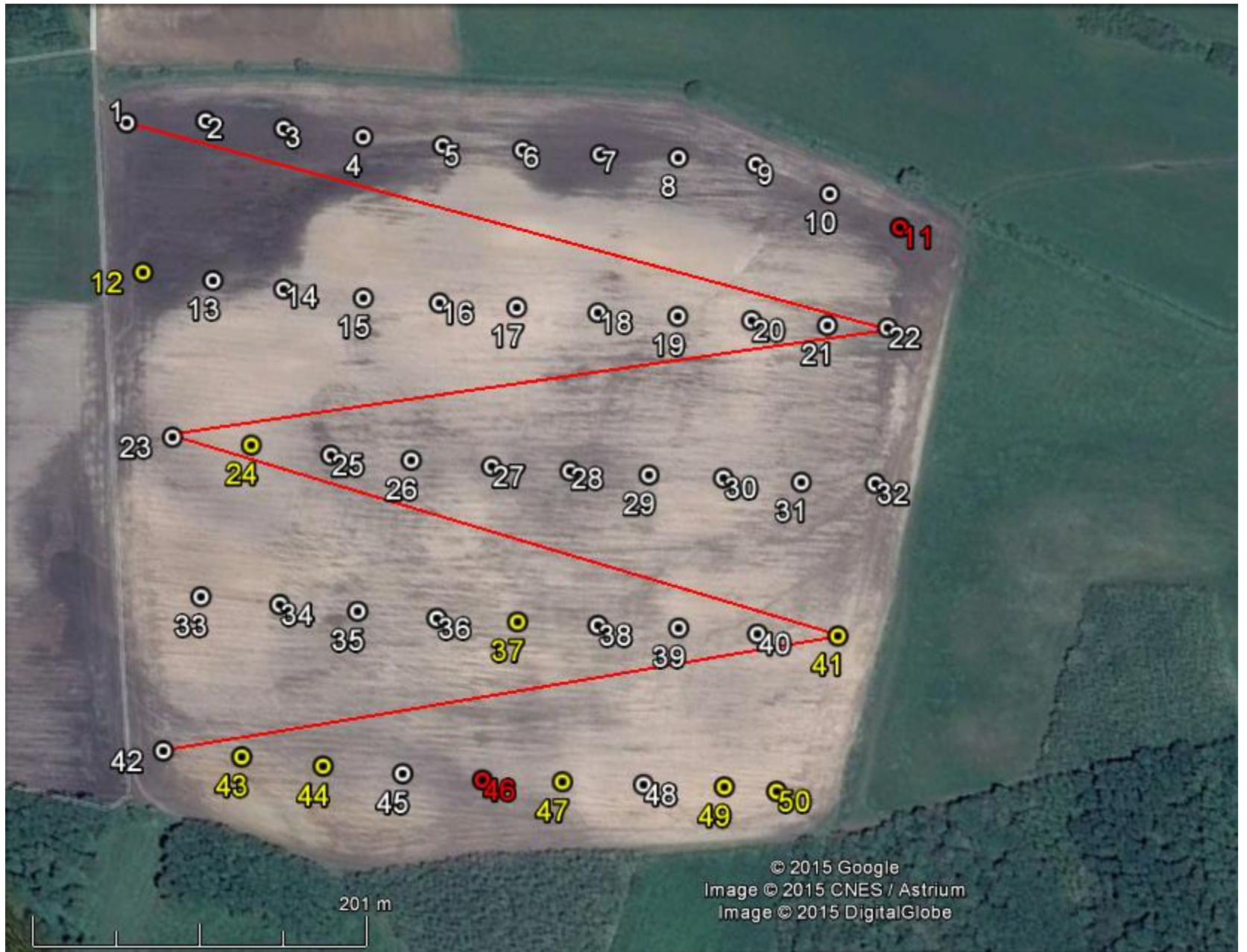

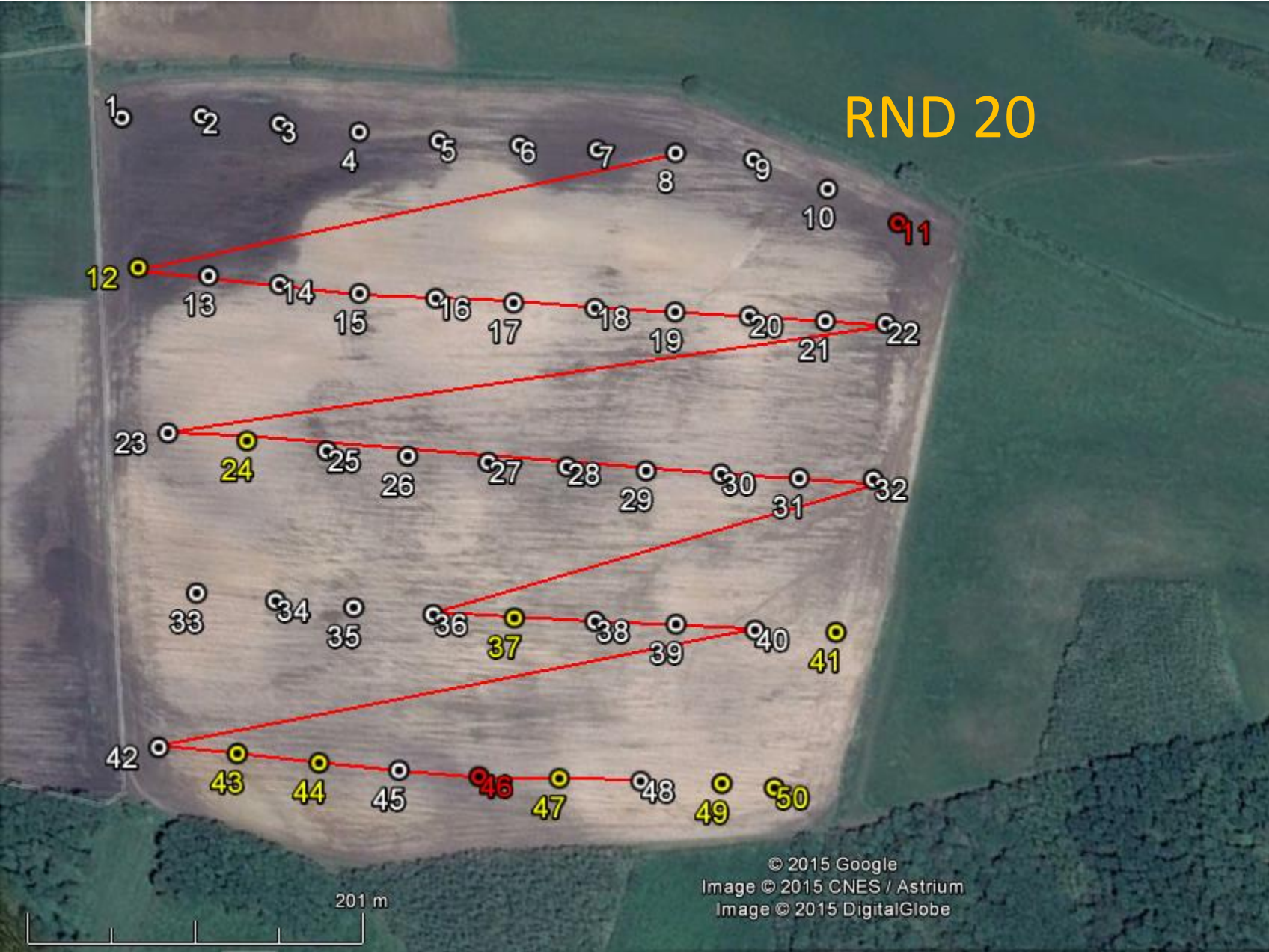

RND 20

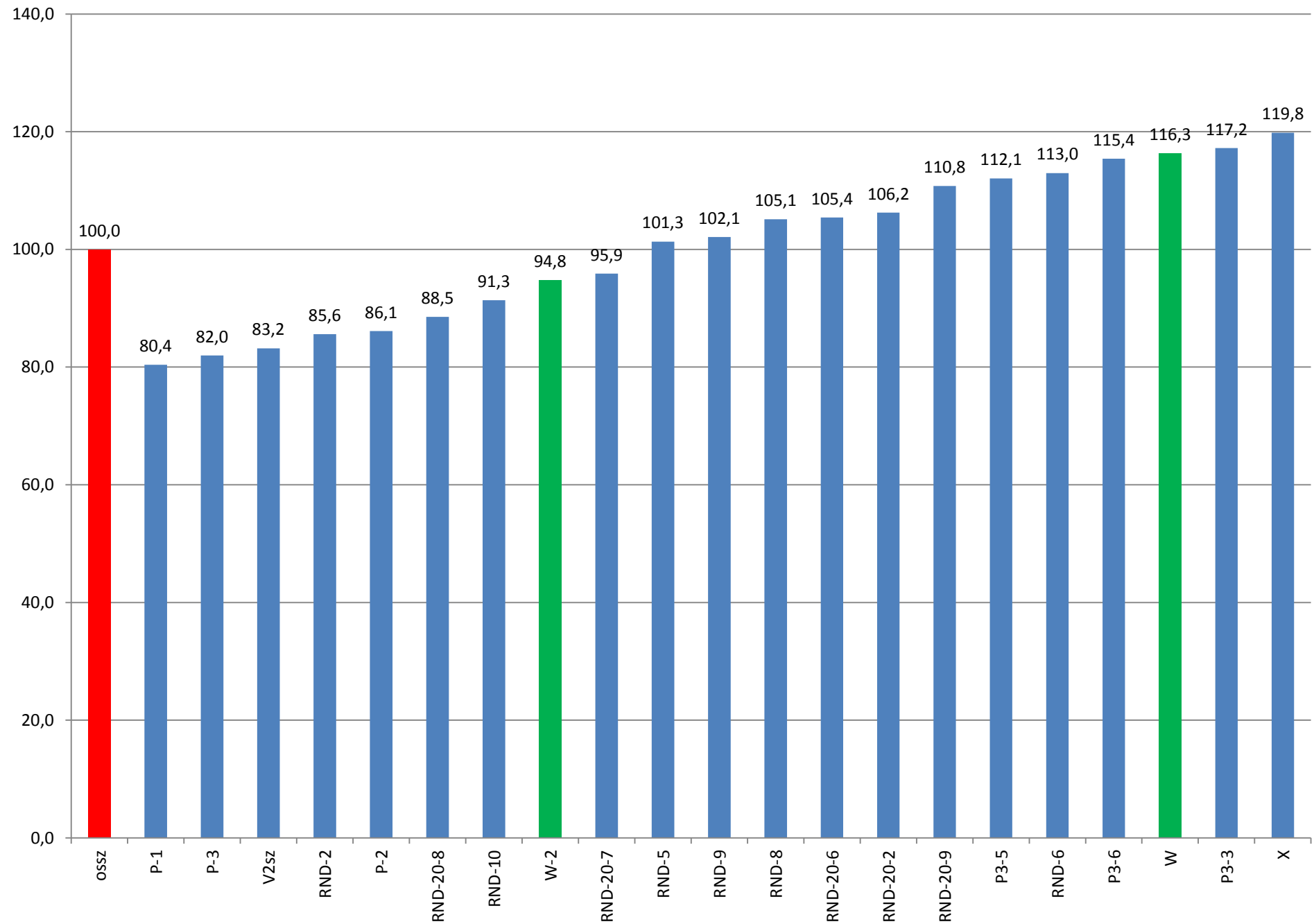

© 2015 Google
Image © 2015 CNES / Astrium
Image © 2015 DigitalGlobe

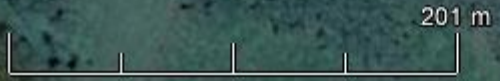
Eredmények

- A 20 féle véletlen mintatér kijelölésből 11 felelt meg a $\pm 20\%$ -os kritériumnak, azaz, vagy bejön, vagy nem, így a véletlen mintatér kijelölést elvetettük.
- A szisztematikus mintaterek közül 6 féle párhuzamos elhelyezés felelt meg, de ezek szakmailag aggályosak lehetnek. Miért is?
- Az etalonhoz legközelebbi eredményt a „W” alakú mintatér érte el. Ebből mindkettő (egymáshoz képest 90 fokkal elfordítottak) megfelelt az elvárásnak

20%-os eltérés a referenciától

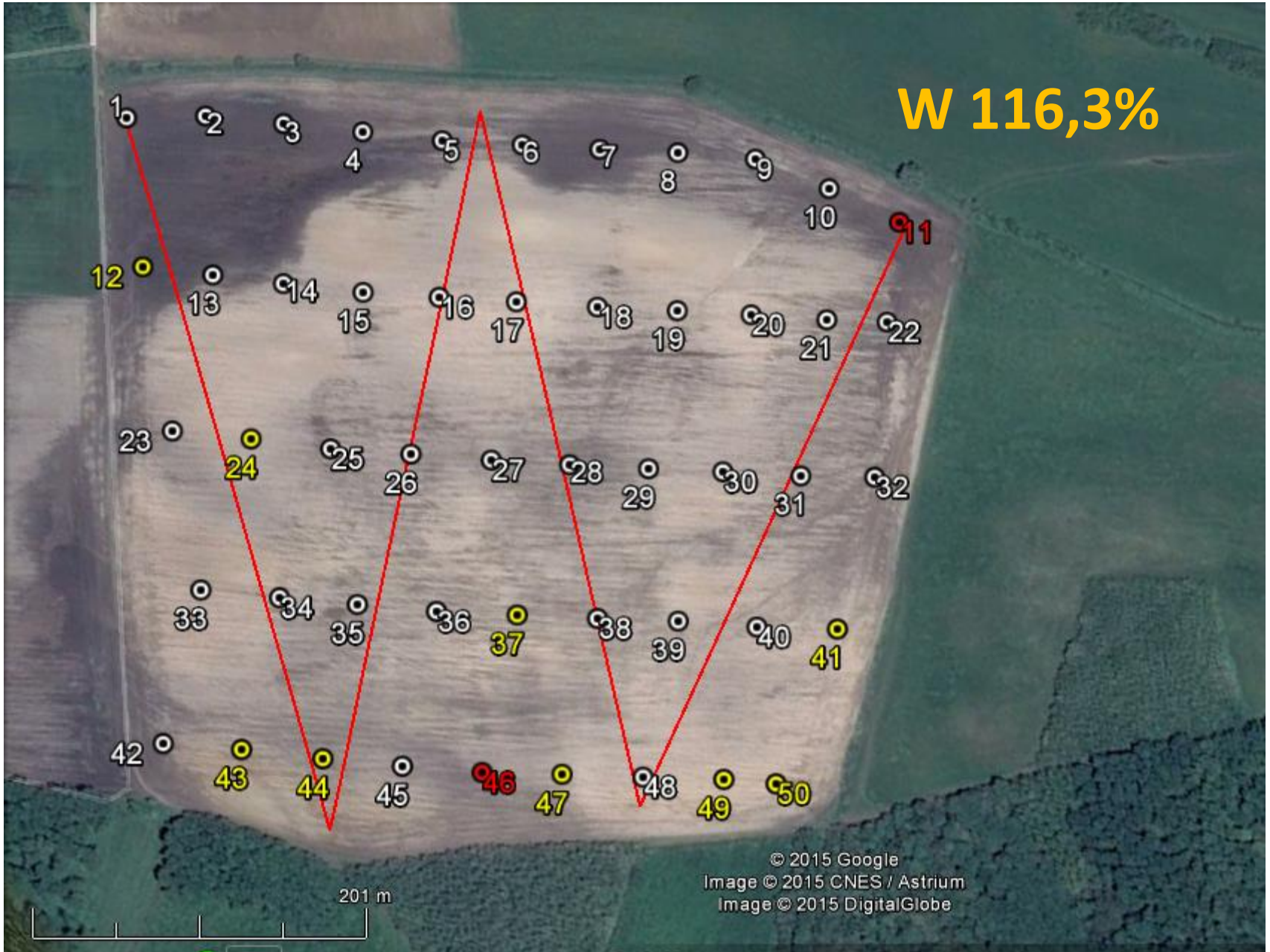
W2 94,8%

© 2015 Google
Image © 2015 CNES / Astrium
Image © 2015 DigitalGlobe

W 116,3%

Miért is lehet jó ez a mintatér elosztás?

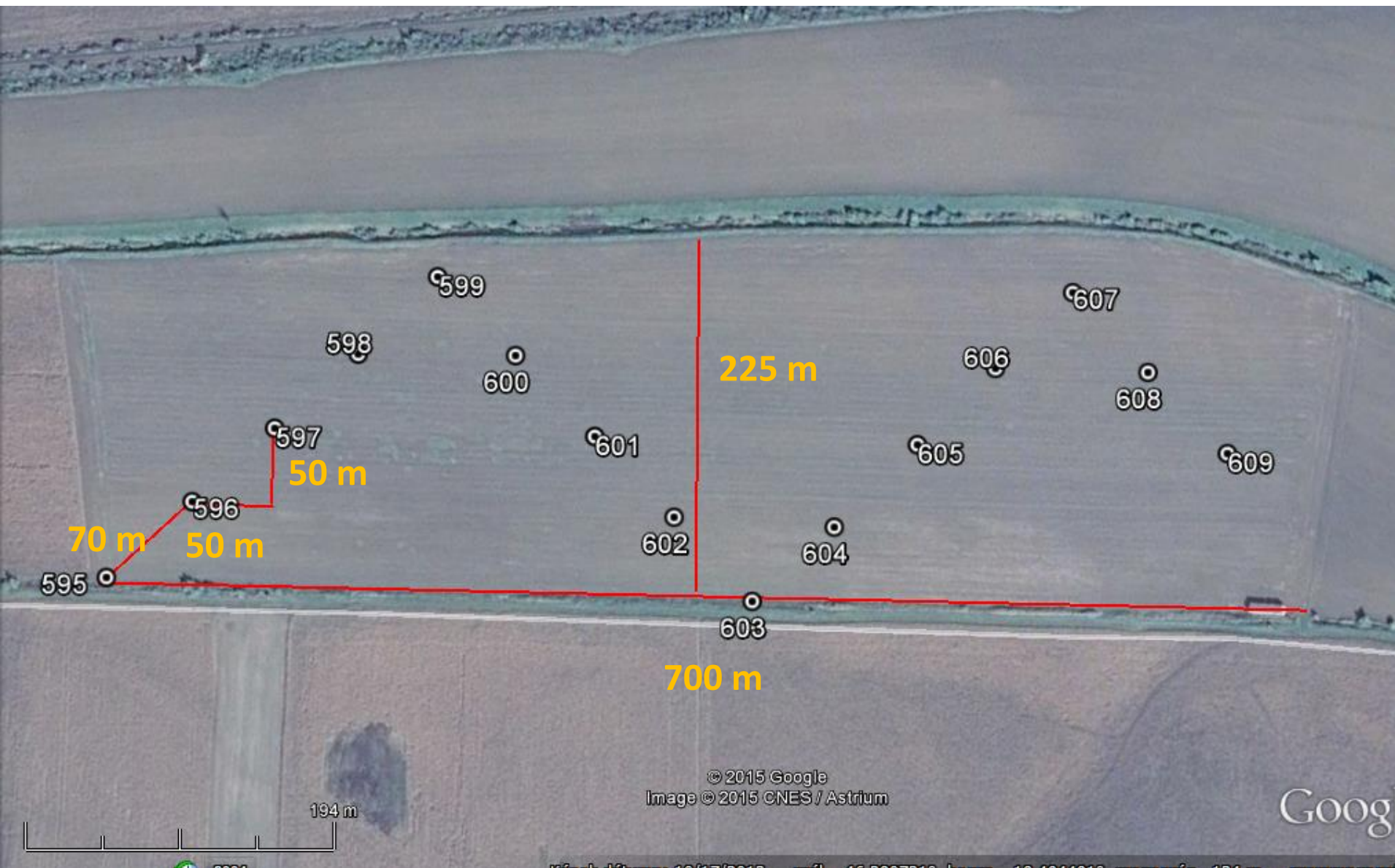
- Mert a tábla minden részéből hoz mintát
- Nincs túldimenzionálva a szegély, a 20-ból 5 mintatér van onnan, ami 25%-a az összes mintaterének
- Szegélykár esetén ez megfelelő arány lehet, de termésbecslésnél is megfelelő, mert ha van szegélyhatás, azt jól reprezentálja

A KIJELÖLÉSRŐL

Módszer

- GPS készüléssel: az első pontot a tábla egyik sarkán kijelölni és rögzíteni.
- Egyszerű példa: 1 000 X 400 m-es tábla (40 ha). 25 mintatér szükséges.
- $1\ 000/25 = 40$. a tábla hosszában a mintaterek 40 méterre vannak egymástól.
- $400/(25/4) = 64$. a tábla szélességében a mintaterek 64 méterre vannak egymástól

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

További vizsgálataink eredményeiről érdeklődhetnek:
Mező-Vad Kft. 7130 Tolna, Ybl M. u. 7.

Dr. Király István

kiralyistvan.hu@gmail.com

06-30-2394640

Dr. Marosán Miklós

marosan.miklos@aotk.szie.hu

06-20-4551115